

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

2022-10-31 15:58 CET

Stora utvecklingsbehov för det civila försvaret mot 2030

MSB har överlämnat en rapport med förslag för att stärka det civila försvaret. Ett 70-tal myndigheter har bidragit med underlag, som MSB har analyserat och sammanställt. Om dessa förslag genomförs krävs investeringar motsvarande 27 miljarder varje år inför och under nästa försvarsperiod, 2026-2030. Det handlar om allt från säkrare sjukhus till lager med nödvändiga produkter. Rapporten är ett underlag för regeringens arbete med att öka tempot i totalförsvarsplaneringen.

Civilt försvar är den verksamhet som vid höjd beredskap och krig behövs för

att säkerställa att samhället fungerar, att människor skyddas och att det militära försvaret får det stöd det behöver. Det civila försvaret är därför en angelägenhet för alla myndigheter, företag, organisationer och till och med den enskilda individen.

- Det behövs en genomgripande omställning för att åstadkomma ett modernt civilt försvar. Totalsumman är en kostnadsuppskattning av förslagen och ett underlag för politiska avvägningar och beslut. Vi flaggar även för att ytterligare kostnader tillkommer för att lösa ut förslag från kommande utredningar om befolkningsskydd och försörjningsberedskap, säger Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör för MSB.

Åtgärder för grundläggande behov

Rapporten fokuserar på åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga vid höjd beredskap och krig. Ett 70-tal myndigheter har inkommit med gedigna underlag, som MSB har analyserat och värderat för att kunna erbjuda regeringen och Försvarsberedningen ett så väl avvägt beslutsunderlag som möjligt.

- Svenska myndigheter har även identifierat nödvändiga investeringar för att åtgärda grundläggande sårbarheter, bland annat i infrastruktur som vatten och avlopp, el, telekommunikationer och transporter, betonar Charlotte Petri Gornitzka.

Åtgärder på kort och lång sikt

Den 10 maj 2022 redovisade MSB den första delen av regeringsuppdraget. Den redovisade åtgärder som kan genomföras eller sättas igång redan åren 2023-2025, förslag som har kompletterats i slutredovisningen. De förslag på länge sikt som finns i denna redovisning bör därför läsas tillsammans med förslagen från i maj, för att skapa en helhetsbild.

Investeringar och anskaffningar som är nödvändiga under de kommande åren för att bygga ett starkt och motståndskraftigt civilt försvar kommer att kräva en stor ekonomisk ansträngning. På sikt kan kostnaden för ett modernt civilt försvar beskrivas som en puckel - med större årliga investeringar under en period, innan kostnaden planar ut när arbetet övergår i en förvaltande fas.

Tydlig och långsiktig styrning

Rapporten innehåller även förslag som rör policyfrågor. Det handlar om

styrningen av det civila försvaret, hur viktiga funktioner i samhället behöver stärkas för att kunna fungera även vid svåra störningar såsom krig, samt konsekvenser av ett eventuellt NATO-medlemskap och andra insatser som stärker totalförsvaret.

I redovisningen konstateras att styrningen av det civila försvaret måste bli tydligare, mer långsiktig, stabilare och mer konsekvent. MSB kommer att påbörja ett arbete i dialog med andra myndigheter för att djupare analysera befintlig styrning och lämna förslag till regeringen om hur den kan utvecklas. MSB skriver även att man ska påbörja perspektivstudier för det civila försvaret.

De viktigaste förslagen på satsningar

MSB föreslår omfattande investeringar i personal, infrastruktur, materiel och anläggningar. Några av förslagen:

- Kommuners och regioners beredskap: bland annat för räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, vatten och avlopp, kollektivtrafik, kommunal energiförsörjning samt hälso- och sjukvård.
- Ett återupprättande av investeringsprogrammet sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK)
- Grundläggande robusthet och säkerhet hos ett stort antal nationella myndigheter med beredskapsansvar, bland annat skyddade och alternativa ledningsplatser, säkra kommunikationer och rådighet över fastigheter med högt ställda krav på säkerhet och robusthet.
- Inrättande av beredskapslager för att säkerställa bland annat livsmedelsproduktionen, sjukvårdens försörjning samt industrins försörjning
- Den grundläggande robustheten hos viktig infrastruktur som vatten och avlopp, energiförsörjning och el, elektroniska kommunikationer och transporter. System behöver system göras redundanta och robusta för att klara ett väpnat angrepp.
- Att stärka den allmänna försvarsviljan
- Läs nyheten "Ett balanserat civilt försvar", del 1 av redovisningen den 10 maj 2022: <https://www.msb.se/sv/aktuellt...>

Flera pågående utredningar förväntas lämna förslag som också kommer att

kräva stora investeringar. Utredningen om befolkningsskydd lämnar sina förslag inom kort, flera pågående utredningar om försörjningsberedskap förväntas lämna förslag som också behöver finansieras.

En stor del av investeringarna gäller en första uppskattad kostnad på cirka 7,6 miljarder per år miljarder kronor under perioden 2026-2030 för beredskapslager och tillverkningsberedskap. Det kräver att ansvar för industrins beredskapslager pekas ut.

Områden utanför sektorerna

Den nya myndighetsstruktur för civilt försvar som gäller från 1 oktober omhändertar många frågor inom ramen för tio sektorer, med en sektorsansvarig myndighet och ett antal beredskapsmyndigheter. Men det finns verksamheter eller myndigheter som inte omhändertas i en befintlig beredskapssektor.

I rapporten listas ett antal sådana områden där beredskapsplanering behöver påbörjas eller förstärkas. Inom vissa områden behöver regeringen fördela ansvar, exempelvis genom att utse en ansvarig myndighet. Exempel ur rapporten:

Nato-anpassning

Ett svenskt Nato-medlemskap kommer kräva att det civila försvaret anpassas till nya krav och förutsättningar. Det civila försvarets planeringsprocesser, arbetet med säkerhetsskydd och arbetet med att utveckla förmågan till värdlandsstöd är några av de områden som kommer att beröras.

Det är ett omfattande omställningsarbete som kommer att kräva mer personal, en bred kunskapshöjning och teknisk anpassning, till exempel för att möta högt ställda krav på säkra kommunikationer.

Kulturens roll för beredskapen

Arbetet för att skydda kulturarvet vid höjd beredskap och krig måste stärkas. Ett nationellt kulturskyddsråd bör inrättas, som kan ta fram principer för prioritering av kulturarv som ska skyddas och även lyfta fram kulturens roll i civilt försvar. MSB bör även verka för att tillsammans med relevanta kulturmyndigheter m.fl. planera för hur kulturverksamhet i stort ska upprätthållas under höjd beredskap och krig.

Barnomsorg och skolverksamhet under krig

Barn och ungas rätt till omsorg och utbildning gäller även under höjd beredskap och krig. Därför betonas betydelsen av Skolverkets fortsatta arbete med att se över befintlig lagstiftning så att den kan anpassas utifrån dagens förutsättningar. Bland annat bör enskilda huvudmän för skolverksamhet omfattas av samma ansvar för beredskapsplanering som kommunala huvudmän.

Internflyktingar

Migrationsverket bör få ett utpekat ansvar för planering och hantering av internflyktingar. Planeringen för och hanteringen av befolkningsrörelser både inom och till landet, ligger nära planering och hantering för utrymning och inkvartering varför Migrationsverket föreslås ingå i sektorn för räddningstjänst och skydd av befolkningen.

Fortifikation, bygg- och reparationstjänst

Exempel på anläggningar som kan behöva skydd mot angrepp vid krig är ledningsplatser, beredskapslager, noder för elektronisk kommunikation och datahallar. Skyddade anläggningar behöver även vara uthålliga avseende tekniska försörjningssystem, kommunikationer, reservdelar samt förnödenheter för den personal som ska verka i anläggningen.

Rymdsäkerhet

Risken för konflikter i och via rymden bedöms öka och rymden har av flera stater uppgraderats till en egen operativ militär domän. På sikt behöver en utökad nationell civil-militär planering och förmågeuppbyggnad ske. För perioden 2026–2030 behöver troligen finansiering tillföras området i ökad takt för att tillgodose totalförsvarets behov.

Infrastruktur under vatten

Behovet att skydda kritisk infrastruktur på havsbotten har skärpts mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget och i takt med ökad användning. Inom och utom Sveriges territorium finns egna och andra länders kabel- och rörledningssystem för internet- och telekommunikation samt energi. Ansvarsfrågorna behöver ses över i syfte att stärka skyddet för undervattensinfrastruktur.

Samlad analys med åtgärder

Ett sjuttioal myndigheter samt Sveriges kommuner och regioner har bidragit med underlag till MSB. Underlagen har vägts och värderats av MSB och diskuterats med övriga myndigheter. Rapporten redovisar MSB:s

sammanvägda analys och bedömning av aktörernas behov och förmågor inom det civila försvaret, förslag till åtgärder och prioriteringar samt kostnadsberäkningar.

Fakta om regeringsuppdraget ”Stärkt civilt försvar”

Den 31 mars 2022 fick MSB ett regeringsuppdrag att ta fram åtgärder för att stärka det civila försvaret (Ju2022/01209/SSK).

Uppdraget bestod av två delar:

Den första delen *Ett balanserat civilt försvar* redovisades den 10 maj 2022 som ett underlag inför budgetpropositionen för 2023.

Den andra delen *Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans* som redovisas den 31 oktober 2022 tar ett större grepp med både policyförslag och finansiering av konkreta beredskapsåtgärder kopplat till civilt försvar fram till 2030.

Underlag som använts i bedömningen

I bedömningen av underlagen har MSB utgått från bedömningen av den samlade förmågan i det civila försvaret som lämnades till regeringen den 22 februari 2022, rapporten *Handlingskraft!* som MSB och Försvarsmakten gemensamt redovisat för regeringen i augusti 2021, samt den nationella risk- och förmågebedömningen från 2021. Försvarsmaktens övergripande prioriteringar avseende det civila försvarets stöd till det militära försvaret har också haft stor betydelse i arbetet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har till uppgift att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser. Vi bidrar till att samhället förebygger händelser och att vi är beredda när de inträffar. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger vi stöd. Vi ska också se till att samhället lär sig av det inträffade.

Kontaktpersoner

MSB:s presstjänst

Presskontakt
press@msb.se
010-240 44 44

Anna Wennerström

Presskontakt
Pressansvarig
anna.wennerstrom@msb.se

Elin Bohman

Presskontakt
Pressekreterare
elin.bohman@msb.se